

RICHARD ZUIDERVELD

POWERVROUWEN

NEDERLAND

25 spannende verhalen over bijzondere meisjes
en vrouwen in de Nederlandse geschiedenis

INHOUDSOPGAVE

1. TRIJNTJE [ROND 5500 V. CHR.]	
Prehistorische jager-verzamelaar	11
2. HET MEISJE VAN YDE [ROND 54 V. CHR.]	
Een mysterieus veenlijkje	17
3. AMMACA [ROND 150]	
Liefdescadeau voor een Gallisch meisje	20
4. THIADSVIND [ROND 6??]	
Friese prinses in het rijk der Franken	26
5. LIDUINA VAN SCHIEDAM [1380 - 1433]	
Middeleeuwse heilige met verlamming	33
6. JACOBA VAN BEIEREN [1401 - 1436]	
Gravin van Holland, Zeeland en Henegouwen	38
7. WEYN OCKERS [? - 1568]	
Pantoffelgooister tijdens de Beeldenstorm	43
8. KENAU SIMONSDOCHTER [1526 - 1589]	
Verzetsheldin tijdens de Tachtigjarige Oorlog	49
9. VAN ANNA TOT LOUISE [1533 - 1584]	
De vrouwen van Willem van Oranje	57
10. HENDRIKJE VOLCKERTS [ROND 1595]	
Slachtoffer van een heksenjacht	61
11. MARITGEN JANS [1611 - 1631]	
Ging gekleed als man bij de WIC	67

12. JUDITH LEYSTER (1609 – 1660) EN ANNA MARIA VAN SCHURMAN (1607 – 1678) Vrouwelijke meester-schilder en een multitalent	75
13. MARIA TER MEETELN (1704 – 1751) Slavin in Marokko	80
14. MARIA (ROND 1716) Slavin tijdens een opstand op Curaçao	84
15. KAAAT MOSSEL (1723 – 1798) Orangist in hart en ziel	93
16. MARTHA CHRISTINA TIAHAHU (1800 – 1818) Molukse strijdster tegen kolonialisme	97
17. ALEXANDRINE TINNE (1835 – 1869) Ontdekkingsreizigerster in Afrika	104
18. GOEIE MIE (1839 – 1915) Grootste gifmengster aller tijden	108
19. ALETTA JACOBS (1854 – 1929) Feministe en eerste vrouwelijke arts	112
20. MATA HARI (1876 – 1917) Exotische danseres en spion	116
21. WILHELMINA (1880 – 1962) Koningin van Nederland	120
22. HANNIE SCHAFT (1920 – 1945) Verzetsheldin tijdens WO II	125
23. SETTELA STEINBACH (1934 – 1944) Slachtoffer van Roma- en Sintivervolgingen	132
24. ELLY CAMPIONI (1907 – 1985) Beschermvrouwe in een Jappenkamp	137
25. FANNY BLANKERS-KOEN (1918 – 2004) De Vliegende Huisvrouw	143

VOORWOORD

‘Meneer, waarom leren we bij geschiedenis zo weinig over meisjes en vrouwen?’ Deze vraag stelden drie leerlingen me tijdens een geschiedenisles. Ik stond met mijn mond vol tanden: wat een goede vraag! Ze hebben me hiermee aan het denken gezet, want waarom leren we zo weinig over historische meisjes en vrouwen? Hebben die soms niet bestaan?

Ik ben gaan speuren en lezen; op internet en in boeken. Al snel vond ik prachtige verhalen over historische vrouwen en besloot de serie *Powervrouwen* te schrijven. In dit deel lees je over de avonturen van 25 meisjes en vrouwen uit Nederland. Ze zijn stoer, gevaarlijk, slim, onschuldig, creatief, lief of gemeen, maar allemaal fascinerend. De biografieën in dit boek zijn dan ook waargebeurd, al zit er in de verhalen soms een tikkeltje fantasie.

Je zult ontdekken dat dit boek niet alleen over heldinnen gaat. Sommige vrouwen zou je gerust schurken mogen noemen. Toch zijn ook zij onderdeel van ons verleden en ons leven. Hun avonturen moeten daarom verteld worden.

HOOFDSTUK 6

JACOBA VAN BEIEREN

1401 - 1436

Wat voorafgaat:

Tijdens de Late Middeleeuwen groeit de macht van de kerk en van de steden. Ook begint het Nederland zoals we dat nu kennen, langzaam vorm te krijgen. We zijn nog niet één land, maar bestaan uit verschillende gewesten, zoals Friesland, Gelre, Brabant, Holland en Zeeland. Door oorlog en huwelijkspolitiek komen deze gewesten steeds weer in handen van verschillende graven en hertogen. Een belangrijke gravin is Jacoba van Beieren. Ze leeft in een tijd van ridders en kastelen, maar ook in een tijd waarin de pest en complotten een grote rol spelen. Jacoba's leven is net een ridderverhaal, een bokswedstrijd en een soapserie ineens. Ze trouwt meerdere keren, vlucht het land uit en vecht haar hele leven tegen machtige mannen. Zal het haar lukken om haar vijanden te verslaan?

WIST JE DAT?

In de tijd van Jacoba strijden de Hoeken en de Kabeljauwen tegen elkaar. Deze strijd is begonnen vanwege een ruzie tussen gravin Margaretha en haar zoon. Margaretha's tegenstanders noemen zich de Kabeljauwen en haar voorstanders heten de Hoeken. Jaren later steunen de Hoeken ook Jacoba van Beieren in haar strijd.

Jacoba wordt geboren in Henegouwen, een gebied dat in het tegenwoordige België en Frankrijk ligt. Ze heeft machtige ouders, namelijk graaf Willem VI van Holland en Margaretha van Bourgondië. Haar ouders willen dat Jacoba, net als andere meisjes van adel, met een rijke en machtige man trouwt. Ze is pas vijf jaar oud wanneer ze wordt uitgehuwelijkt aan een Franse prins. Negen jaar later trouwen ze, maar de twee zijn niet lang bij elkaar. Jacoba's prins sterft slechts twee jaar na hun bruiloft. Dit is echter niet de enige tragedie: een paar maanden later verliest ze ook haar vader. Hij sterft aan de gevolgen van een hondenbeet. Vanaf dat moment is Jacoba's strijd begonnen.

Gevechtsronde één

Jacoba heeft dus op zestienjarige leeftijd haar vader én haar echtgenoot verloren. Ook is ze ineens hertogin van Holland, Zeeland en Henegouwen. Ze moet het dan op jonge leeftijd al opnemen tegen machtige vijanden.

Haar oom is haar eerste tegenstander. Hij wil haar gebied overnemen, maar Jacoba is strijdlustig. Toch weet ze ook dat ze niet in haar eentje van hem kan winnen. Daarom trouwt ze met Jan van Brabant. Samen lukt het hun om haar oom te verslaan! Toch? Nou nee, want Jan is een waardeloze partner. Hij is sluw, zwak en laf. In plaats van terug te vechten geeft hij Jacoba's land gewoon weg!

Gevechtsronde twee

Jacoba heeft de eerste ronde verloren en vertrekt naar Engeland. Daar zoekt ze een nieuwe bondgenoot. Ze trouwt met Humphrey van Gloucester, de zoon van de Engelse koning. Het huwelijk met Humphrey pakt goed voor haar uit. Haar oom sterft namelijk op mysterieuze wijze, maar niet geheel toevallig. Later blijken de randen van zijn gebedenboek te zijn vergiftigd.

Jacoba en Humphrey hebben één vijand minder en reizen samen terug naar Nederland. Daar maken ze zich klaar voor de tweede gevechtsronde. Ze moeten het daarin opnemen tegen Jacoba's ex, Jan van Brabant. Helaas heeft Jan een machtige vriend: Filips van Bourgondië. Die Filips is ook nog eens Jacoba's neef. Snap je het nog? Het is net een soap!

Humphrey wordt bang en wil niet meer vechten. Hij gaat ervandoor en laat zijn vrouw achter. Jacoba verliest ook deze ronde en wordt door Filips gevangen genomen.

↷
Filips van Bourgondië

Gevechtsronde drie

De bikkelharde Jacoba geeft het nog steeds niet op. Verkleed als man ontsnapt ze uit het kasteel waarin ze gevangen zit. In het geheim reist ze naar haar volgelingen. Filips is woedend als hij het hoort, want hij is bang dat zijn tegenstanders weer hoop krijgen.

Zijn angst is terecht, want Jacoba pakt opnieuw de handschoenen op. Drie jaar lang vecht ze een verschrikkelijke strijd tegen Filips. Dorpen worden verwoest, mensen sterven en de toekomst ziet er voor Jacoba niet goed uit. Ze wint een paar veldslagen, maar uiteindelijk moet ze toch opgeven. Jacoba gaat knock-out in de derde ronde.

De uitslag

Na haar nederlaag tekenen Jacoba en haar tegenstander vrede: de Zoen van Delft. Hierin spreken ze af dat Holland, Zeeland en Henegouwen in handen komen van Filips van Bourgondië.

Jacoba trouwt daarna nog één keer, met Frank van Borssele, een man op wie ze echt verliefd is. Helaas kan ze er niet lang van genieten. Op vijfendertigjarige leeftijd sterft ze aan tuberculose, oftewel de tering. Ze wordt begraven in de hofkapel in Den Haag, terwijl ze dat nooit heeft gewild. Zo verliest Jacoba ook na haar dood nog een laatste ronde.

WIST JE DAT?

Naast Jacoba zijn er meer strijdende Middeleeuwse vrouwen. Zo wordt tijdens een gevecht tussen de graaf van Holland en de bisschop van Utrecht kasteel IJsselstein aangevallen. In dit kasteel woont Bertha van Heukelom. Ze verdedigt haar kasteel dapper en weet veel levens te redden.

Hoe loopt het af?

Filips is de grote winnaar en zo komen de Nederlanden in handen van de Bourgondiërs. Filips wil zijn gebied doorgeven aan zijn kinderen, maar aan wie? In 1457 wordt zijn kleindochter Maria geboren, maar opa Filips is niet in haar geïnteresseerd. Hij is er niet eens bij wanneer ze gedoopt wordt. Volgens hem zijn meisjes niet belangrijk. Dat heeft hij verkeerd, want na zijn dood én die van haar vader, volgt de inmiddels twintigjarige Maria hem op. Ze erft zoveel land dat ze ook wel 'de vorstin van de Nederlanden' wordt genoemd. Hetzelfde jaar trouwt ze met de achttienjarige Maximiliaan van Oostenrijk. Vijf jaar later krijgt Maria een vreselijk ongeluk. Tijdens het jagen springt haar paard over een smalle gracht, maar het struikelt en valt neer. Maria komt onder haar paard terecht en raakt dodelijk gewond. Na de dood van Maria van Bourgondië gaan haar gebieden over naar het machtige Habsburgse rijk. Haar kleinzoon Karel V zal uiteindelijk heersen over een van de grootste wereldrijken ooit.

↙ Maria van Bourgondië

